

Algázy & Brummer*

Algázy fölöttébb rokonszenves, csorba fogazatú öregúr, akinek szögesdróttal bekerített, körülberetvált, selymes kecskeszakálla megejtő rendezetten fekszik a csavarokkal állá alá erősített rostélyon.

Algázy az európai nyelveket nem beszéli... Ám ha hajnalhasadtakor, reggeltájt megvárjuk, és a kelleténél tovább zöngetve a Z-t, ráköszönünk: „Jó napot, Algázzzy!”, elmosolyodik, s háláját kifejezésre juttatandó, zsebébe nyúl, megrántja a zsineg végét, amitől kecskeszakálla örömében tizenöt percig repes... Ha lecsavarja, a rostélyt arra használja, hogy segítségével megoldja különféle-fajta, a lakása köztisztaságát és nyugalmat érintő bárminemű súlyos gondjait.

* Ismert bőrröndl-, pénztárca- stb.-bolt a fővárosban, cégtábláján ma már csak egyetlen névvel. Mindenesetre bátorkodunk feltételezni, hogy az Algázy avagy Brummer nevek sajátos zeneisége nyomán keletkezett kép — hangzás-szépérezkünkre tett benyomásának eredményeként — aligha fedi a két rokonszenves és kitűnő állampolgár tetteje és szelleme keltette képzeteket, legalábbis a tekintetben nem, hogy milyen lehetett, és milyen lett volna egy Algázy & Brummer in abstracto hogyha őket nem hozza létre a véletlen s nem olyan sors, amely úgyszólván teljességgel semmibe veszi teremtvénye tárgyait, ha azok alakjuk és mozgásuk szerint történetesen nem egyeznek a névvel, amellyel megajándékozták őket.

Elnézést kérünk Algázy & Brummer uraktól, amiért előbbi megjegyzéseinket papírra vetni bátorkodtunk; ezt azonban azzal az óhajjal tettük s cselekedszük, hogy még idején felhívjuk figyelmüket a javulásukra szolgáló megfelelőbb intézkedések foganatosítására.

Úgy tűnik, egyetlen orvoslát lehetséges: vagy az, hogy más-más nevet találunk maguknak, olyat, amely valóban azonos személyes adottságaikkal; vagy, amíg nem késő, alak és szerep szerint, tulajdon maguk változtassák át magukat az általuk viselt név esztétikumának megfelelően, ha ugyan ragaszkodnak még e névhez.

Algázy visszautasítja a vesztegetőpénzt... Csupán egyszer vetemedett efféle elfogadására, akkor, amikor még az Egyházi Hivatalban írnokoskodott, de akkor sem pénz csúsztatott zsebre, hanem egy agyagedény néhány cserepe, amit is csak azért tűrt el, hogy nászajándékkul adjon némely nélkülöző, de másnap férjhez menendő nővérenek.

Algázy — mindennapi üzleti elfoglaltatásain innen és túl — abban leli legnagyobb örömét, hogy önszántából maga fogja be magát egy kordé hámjába, és vágat vele sebesen, nap hevében, porfelhőben — Brummer, a társa, mintegy 2 méterre mögötte lohol! —, vidéki falvakon át, s mindössze azért, hogy ócskarongyot gyűjtsön, likas bogóalj-dobozokat, de különösen bika-bokacsontot, amiket azután elegyítve, az éjfélutáni hétgonosz-sötétség leple alatt felfal.

Brummernak illatos facsőre is van...

Ő zárkózottan epés természetű; csőrét egy padlóalji lyukba dugva hever egész nap a pult mögött. Amint belépünk boltjukba, pompás illat csiklándja orrcimpánkat... A vevőt a bejáratnál egy tisztos ifjú fogadja, fején a haját zöld fejtő helyettesíti. Algázy csak azután üdvözlől bennünket, igaz, csupa szeretetreméltósággal, majd meg hellyel kínál egy hokkedlin...

Brummer lesben... Álnokul gyanakvó tekintettel előbb csak a csőrét húzza elő, amit a kiszolgálóasztal élén külön erre a célra szolgáló hornyon kihívóan fel-alá huzigálva feneget. Végül színre lép igazi valója. Algázyt mindenféle csalafintósággal arra készíti, hogy hagyja el az üzlethelyiséget, majd aljas módon, észrevétlen, a legkülönbözőbb tárgyú — különösen sport — meg irodalmi vonatkozású — eszmecekerébe kever bennünket, míg csak az alkalmas pillanatban csőrével kétszer hasba nem vág, de akkora erővel, hogy fájdalomtól üvöltve rohanunk ki az utcára.

Algáznak Brummer megengedhetetlen eljárása miatt szinte minden alkalommal kellemetlenségei és vitái támadnak a t. vevőkkel, utánunk veti magát, visszatessékel a boltba, s a kiérdemelt elégtételtől bennünket megfosztandó, feljogosít, hogy — amennyiben 15 krajcárnál drágább holmit vásárolunk — mindössze szippantásnyira ugyan, de megszagolhassuk a Brummer csőrét, azután pedig, ha esetleg óhajtanók, amennyire erőnkől telik, megszorítsuk a Brummer hátába, valahol a fara fölött becsavart ruggyanta-hólyagot, ami számára lehetővé teszi, hogy feszes térdekkel ugrándozzék fel-alá a boltban, és tagolatlan al- és felhangokat hallasson.

Valamely nap Brummer, anélkül hogy erről értesítette volna Algázyt, megragadta a kordét, és egyedül indult el rongy- meg bika-bokacsontszedni, ám visszafelé jövet merő véletlenül néhány költemény maradékára bukkant. Maródit színelve, paplan alá bújt, és titokban felfalta a lírai termékeket. Algázy a történeteket megsejdtítván, azzal a bötsületes szándékkal nyitott be társához, hogy galamblelkű erkölcsi intelemben részesítse, ám de elborzadva fedezte fel Brummer gyomrában: ami jó az irodalomból még fennmaradt, az utolsó lanuig mindet elfogyasztotta és megemésztette.

Minthogy Algázy ilyképp a jövőt illetően szellemi táplálék nélkül maradt, kártalanításul megette az alsó Brummer hólyagját...

Másnap Brummer kétségbeesésében — a hólyag hiányában szálegyedül maradt e világon! — csőrébe vette az öreget, és napnyugta után, dühöngve, felhurcolta egy magas hegy tetejére... Ott kettejük között egész éjjelen át tomboló viadalra került sor, amíg csak hajnaltájt Brummer — legyőzve — ki nem nyilatkoztatta, hogy kiadja a teljes irodalmat, amit bekebelezett.

Brummer Algázy tenyerébe öklendte hát az egészet. De az öreg, akiből a lenyelt hólyagnak a hasában erjedő anyagai már az eljövendő új irodalom borzongásait váltották ki, úgy találta, hogy minden, amit kapott, túl kisszerű, sőt elavult...

Kiéhezetten és erőtllenül, minthogy a sötétségben képtelenek voltak megtalálni, aminek oly roppantul nagy szükségét érezték, az eszményi táplálékot, kettőzött erővel és azzal a kifogással, hogy csupán azért kóstonak egymásból, mert mindegyik a másikat, mind másik az egyikét még jobban kívánja megismerni, mi több, kiegészíteni, egyre növekvő dühvel harapott egyika a másikéből, és másike az egyikéből, amíg csak kölcsönösen és fokozatosan, utolsó csontjukig el nem fogyasztották egymást... Algázy végzett előbb a másikkal...

EPILÓGÓS

A másnap arra járok a hegy lábánál húzódó árokban szögesdróthoz gubancolt rostélyra letek, valamint illatozó facsőrre... A leletről értesítették a hatóságokat, de még mielőtt a riadókészültség helyszíni szemlére kiszállt volna, váratlanul megérkezett Algázy egyik seprű alakú felesége, aki magát kétszer-háromszor jobbra-balra riszálva, a szemébe söpört mindent, amit ott talált...

Urmuz

Bukarest

Fordította: Méliusz József

Urmuz (1883–1923): D. Demetrescu-Buză, a román irodalom groteszk-bizarr vonulatának egyik megalapozója, sokak szerint az abszurd és a dadaizmus előfutára. Életműve mindössze negyven oldal, hatása az új romániai (román és magyar) költészetre meghatározó.

